

SECTION 3. LANGUAGE CULTURE AND COMMUNICATIVE COMPETENCE IN BUILDING AN INTERNATIONALISED EDUCATIONAL ECOSYSTEM

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-708-6-16>

АКАДЕМІЧНА АНГЛІЙСЬКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕГРАЦІЇ ПЕДАГОГА-ДОСЛІДНИКА У СВІТОВИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС

Кібенко Л. М., Кравчук О. В.

ВСТУП

Сучасний розвиток науки та освіти відбувається в умовах глобалізації, цифровізації та інтернаціоналізації академічного середовища. Інтенсивне поширення наукових знань, активізація міжнародної співпраці між закладами вищої освіти, зростання академічної мобільності та розвиток відкритої науки зумовлюють необхідність формування нових професійних компетентностей у педагогів-дослідників. Однією з таких компетентностей є володіння академічною англійською мовою, яка сьогодні виступає основним засобом міжнародної наукової комунікації та інтеграції науковців у світовий академічний простір.

У сучасному науковому середовищі англійська мова фактично набула статусу глобальної мови науки, адже переважна більшість міжнародних наукових журналів, баз даних, академічних платформ, конференцій та дослідницьких проєктів функціонує саме англійською мовою. Провідні наукометричні бази даних, міжнародні репозитарії та електронні бібліотеки містять значний масив наукової інформації, доступ до якої неможливий без належного рівня володіння академічною англійською. За таких умов іншомовна підготовка педагога-дослідника виходить за межі традиційного вивчення іноземної мови та перетворюється на важливий інструмент професійного розвитку, наукового пошуку та академічної самореалізації. Особливого значення академічна англійська набуває в контексті інтеграції української науки до Європейського дослідницького простору та

міжнародного академічного співтовариства. Участь у міжнародних грантових програмах, проєктах Erasmus+, академічних обмінах, міжнародних конференціях і програмах подвійних дипломів потребує від педагога-дослідника не лише володіння англійською мовою на загальному рівні, а й сформованості спеціалізованої академічної комунікативної компетентності. Саме академічна англійська забезпечує можливість здійснювати ефективну професійну взаємодію з представниками різних наукових шкіл, презентувати результати досліджень, публікувати наукові праці в міжнародних виданнях та брати участь у глобальному обміні знаннями.

На відміну від загальної англійської мови, академічна англійська (English for Academic Purposes, EAP) являє собою спеціалізований напрям мовної підготовки, орієнтований на потреби наукової та освітньої діяльності. Її головною метою є формування здатності ефективно використовувати англійську мову для виконання академічних і дослідницьких завдань. Академічна англійська охоплює широкий спектр мовленнєвих умінь, необхідних для роботи в міжнародному науковому середовищі: читання наукової літератури, написання академічних текстів, підготовку дослідницьких проєктів, участь у наукових дискусіях, презентацію результатів досліджень та здійснення професійної комунікації.

Аналіз наукових досліджень дозволяє стверджувати, що структура академічної англійської є багатокомпонентною та охоплює кілька взаємопов'язаних складових. Насамперед це академічне читання, яке передбачає здатність працювати з науковими статтями, монографіями, аналітичними звітами та іншими академічними джерелами. Важливим компонентом виступає академічне письмо, що включає написання наукових статей, анотацій, тез доповідей, рецензій, оглядів літератури, грантових заявок та дисертаційних досліджень відповідно до міжнародних вимог і стандартів. Не менш важливою складовою є академічне усне мовлення, яке забезпечує ефективну участь у конференціях, семінарах, круглих столах, наукових дискусіях та міжнародних проєктах. Академічне аудіювання дозволяє сприймати наукову інформацію під час лекцій, вебінарів, конференційних виступів та інших форм академічної взаємодії. Окрім мовленнєвих навичок, структура академічної англійської включає володіння науковою термінологією, знання жанрових особливостей академічних текстів, навички критичного аналізу інформації, академічної аргументації та міжкультурної комунікації. Автори дослідження зазначають, що особливістю академічної англійської є її тісний зв'язок із розвитком

критичного мислення та дослідницьких компетентностей¹. Академічна комунікація вимагає від дослідника не лише мовної правильності, а й уміння аргументовано висловлювати власну позицію, аналізувати різні наукові підходи, інтерпретувати результати досліджень та брати участь у науковій полеміці. Саме тому академічна англійська розглядається як засіб формування когнітивних умінь високого рівня, що забезпечують якісне здійснення наукової діяльності.

Для українських педагогів-дослідників академічна англійська стає важливим інструментом підвищення професійної конкурентоспроможності. Володіння нею відкриває доступ до найновіших наукових досягнень, забезпечує можливість публікації результатів власних досліджень у міжнародних виданнях, сприяє розвитку академічної мобільності та розширенню професійних контактів. Крім того, академічна англійська створює умови для активної участі у світових наукових процесах та формування позитивного міжнародного іміджу української науки.

1. Теоретичні засади академічної англійської у сучасному науковому просторі

Питання інтернаціоналізації освіти та ролі іноземної мови у формуванні професійних компетентностей активно досліджуються як українськими, так і зарубіжними науковцями. Сучасні наукові розвідки формують міждисциплінарне поле знань, що охоплює педагогіку, лінгводидактику, теорію міжкультурної комунікації, міжнародну освіту та академічну мобільність². У вітчизняному науковому дискурсі значна увага приділяється методичним аспектам навчання іноземних мов, розвитку професійно орієнтованої іншомовної підготовки та впровадженню сучасних освітніх технологій у процес формування академічної комунікативної компетентності. Водночас міжнародний досвід демонструє необхідність комплексного підходу до розвитку академічної англійської як інструменту інтеграції педагога-дослідника у світовий науковий простір.

¹ Тагільцева Я., Люлька В., Назаренко М. Формування навичок науково-професійної комунікації англійською мовою у здобувачів вищої освіти. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2025. 26 (94). С. 85–89.

² Клімова Г.П. Інтернаціоналізація вищої освіти як найважливіший чинник розвитку міжнародних відносин. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2024. Вип. 3(62). С. 187–202.

Сутність академічної англійської полягає не лише у володінні граматичними структурами чи професійною термінологією³. Вона охоплює здатність здійснювати ефективну наукову комунікацію, працювати з міжнародними джерелами інформації, брати участь у наукових дискусіях, презентувати результати досліджень та здійснювати академічне письмо відповідно до міжнародних стандартів. У сучасному науковому середовищі академічна англійська виступає своєрідним інструментом професійної соціалізації дослідника, який забезпечує його включення до глобальної наукової спільноти. У науковій літературі виокремлюють два основні напрями англійської мови для академічних цілей: англійську мову загальноакадемічного спрямування (English for General Academic Purposes – EGAP) та англійську мову спеціалізованого академічного спрямування (English for Specific Academic Purposes – ESAP). Перший напрям орієнтований на формування універсальних академічних умінь, необхідних для успішної навчальної та наукової діяльності незалежно від галузі підготовки. До таких умінь належать академічне читання, написання есе й наукових текстів, підготовка відповідей на екзаменаційні завдання, участь у семінарах і дискусіях, а також розвиток навичок усної академічної комунікації.

Натомість ESAP враховує специфіку конкретної галузі знань і зосереджується на формуванні мовної компетентності в межах певної професійної або наукової сфери. Такий підхід передбачає опанування спеціалізованої термінології, особливостей професійного дискурсу та жанрових характеристик фахових текстів. Дослідники зазначають, що незалежно від спеціалізації академічна підготовка повинна забезпечувати розвиток комплексу навичок, серед яких критичний аналіз наукової інформації, вміння визначати основні ідеї тексту, формулювати аргументовані висновки, здійснювати пошук і опрацювання джерел, готувати усні презентації та брати участь у професійній комунікації. Водночас зміст і форми реалізації цих умінь варіюються залежно від предметної галузі та особливостей майбутньої професійної діяльності здобувачів освіти.

У сучасному академічному просторі англійська мова фактично виконує функцію глобальної мови науки. Більшість міжнародних конференцій, наукових журналів, електронних баз даних та дослідницьких платформ використовують саме англійську як основний засіб комунікації. Володіння академічною англійською сьогодні можна порівняти з володінням цифровими технологіями, оскільки вона є

³ Вараді Н. Розвиток академічних та професійних навичок англійської мови для студентів-міжнародників: структура, орієнтована на англійську мову для спеціальних цілей. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2026, 409–415.

невід’ємним інструментом професійної діяльності сучасного дослідника. За оцінками міжнародних аналітичних ресурсів, переважна більшість наукових публікацій у провідних міжнародних базах даних представлена англійською мовою, що значно розширює можливості доступу до актуальних результатів досліджень та новітніх наукових досягнень.

Вивчення академічної англійської сприяє формуванню низки важливих компетентностей. Насамперед це розвиток навичок академічного письма, що включає вміння структурувати науковий текст, формулювати дослідницькі проблеми, аргументувати власну позицію та дотримуватися міжнародних стандартів наукової комунікації. Не менш важливим є формування критичного мислення, яке дозволяє аналізувати інформацію, оцінювати її достовірність та здійснювати обґрунтований вибір наукових джерел. Окрім цього, академічна англійська сприяє розвитку навичок міжкультурної комунікації. Участь у міжнародних конференціях, спільних дослідницьких проєктах та академічних мережах вимагає не лише мовної підготовки, а й розуміння особливостей академічної культури різних країн. Саме тому сучасні програми академічної англійської інтегрують мовну підготовку з розвитком міжкультурної компетентності, академічної доброчесності та навичок професійної взаємодії.

Необхідно також підкреслити роль академічної англійської у забезпеченні академічної мобільності. Володіння мовою відкриває доступ до міжнародних освітніх програм, стажувань, програм подвійних дипломів та наукових грантів. Авторка дослідження зазначає, що це сприяє професійному розвитку дослідників, підвищенню якості наукових досліджень та інтеграції національної науки до світового наукового простору⁴.

Узагальнюючи зазначене, академічна англійська у сучасному науковому просторі виступає не лише засобом комунікації, а й важливим інструментом професійного розвитку, міжнародної співпраці та інтеграції педагога-дослідника у глобальний науковий дискурс. Поєднання компетентнісного та комунікативного підходів забезпечує ефективне формування академічної мовної компетентності, а розвиток навичок академічного письма, критичного мислення та міжкультурної взаємодії створює необхідні передумови для успішної участі науковців у міжнародному академічному середовищі. В умовах інтернаціоналізації освіти та науки академічна англійська стає одним із ключових чинників конкурентоспроможності сучасного педагога-дослідника та важливою складовою його професійної компетентності.

⁴ Вараді Н. Розвиток академічних та професійних навичок англійської мови для студентів-міжнародників: структура, орієнтована на англійську мову для спеціальних цілей. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2026. С. 409–415.

2. Іншомовна комунікативна компетентність педагога-дослідника як складова професійного розвитку

Сучасні трансформаційні процеси в системі вищої освіти, інтеграція України до Європейського освітнього та наукового простору, розвиток міжнародного академічного співробітництва й цифровізація наукової діяльності зумовлюють нові вимоги до професійної підготовки педагогів-дослідників⁵. У цих умовах особливого значення набуває формування іншомовної комунікативної компетентності як однієї з ключових складових професійного розвитку сучасного науково-педагогічного працівника. Володіння іноземною мовою, насамперед англійською, сьогодні є не лише засобом міжкультурної взаємодії, а й необхідною умовою ефективної наукової діяльності, академічної мобільності, міжнародної співпраці та професійної самореалізації⁶. На сучасному етапі модернізації освіти в Україні актуалізується проблема підготовки педагогів нової генерації, які володіють високим рівнем професійної та комунікативної компетентності, здатні творчо реалізовувати освітній процес, здійснювати наукові дослідження та ефективно функціонувати в міжнародному академічному середовищі. Сучасний педагог-дослідник має бути не лише фахівцем у своїй галузі знань, але й активним учасником світового наукового дискурсу, здатним презентувати результати власних досліджень, брати участь у міжнародних конференціях, грантових програмах і наукових проєктах.

Саме тому іншомовна комунікативна компетентність виступає важливим чинником професійного розвитку особистості. Вона охоплює сукупність знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій та досвіду, необхідних для ефективного використання іноземної мови в професійній, науковій та міжкультурній комунікації. На відміну від традиційного розуміння мовної підготовки, сучасна концепція іншомовної комунікативної компетентності передбачає здатність використовувати іноземну мову як інструмент професійної діяльності, наукового пошуку та академічної взаємодії.

Важливу роль у формуванні професійної компетентності педагога-дослідника відіграє його методологічна культура. Відомі українські науковці В. Андрущенко, С. Гончаренко, В. Кремень, І. Зязюн, Н. Ничкало та інші неодноразово підкреслювали, що рівень наукової підготовки молодого дослідника значною мірою визначається

⁵ Хникіна О. О., Семенюк А. А., Тригуб Г. В. Ефективні засоби оволодіння науковою комунікацією іноземною мовою. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, 2024. Вип.4. С. 172–177. URL : <http://www.academstudies.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/666/615>

⁶ Рибалко Л.М. Методологія та організація науково-педагогічних досліджень : навч. посіб. для здобувачів 3-го (освіт.-наук.) рівня вищої освіти спец. А5 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)». Полтава : Нац. ун-т ім. Ю. Кондратюка, 2025. 127 с.

сформованістю його методологічного мислення. Методологічна культура дозволяє науковцю усвідомлювати логіку наукового пізнання, критично оцінювати наукові концепції, здійснювати обґрунтований вибір методів дослідження та інтерпретувати отримані результати.

У сучасному міжнародному науковому середовищі реалізація зазначених завдань практично неможлива без володіння іноземною мовою. Значна частина сучасних наукових публікацій, електронних баз даних, міжнародних журналів та академічних платформ функціонує англійською мовою. Саме тому іншомовна комунікативна компетентність стає необхідним інструментом формування методологічної культури дослідника та забезпечення його доступу до світових наукових ресурсів. Методологія наукових досліджень формує не лише структуру наукового пошуку, а й визначає стратегію наукового пізнання, яка ґрунтується на системному, логічному та критичному аналізі досліджуваних явищ. Водночас ефективна реалізація цієї стратегії в умовах сучасного інформаційного суспільства значною мірою залежить від здатності науковця працювати з іншомовними джерелами, аналізувати міжнародний досвід та інтегрувати результати світових досліджень у власну наукову діяльність. Таким чином, іншомовна комунікативна компетентність забезпечує розширення дослідницького простору педагога та сприяє підвищенню якості наукових досліджень.

Особливого значення набуває інтеграція компетентнісного та комунікативного підходів у процесі формування іншомовної підготовки педагогів-дослідників. Компетентнісний підхід орієнтує освітній процес на розвиток здатності застосовувати набуті знання в реальних професійних ситуаціях, тоді як комунікативний підхід забезпечує формування навичок ефективного використання мови у процесі професійного спілкування. Поєднання цих підходів створює умови для практикоорієнтованого навчання, під час якого розвиток мовленнєвих умінь здійснюється у тісному зв'язку з виконанням науково-дослідних завдань. Результатом такої інтеграції є формування професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності, яка включає когнітивний, комунікативний, соціокультурний та дослідницький компоненти. Когнітивний компонент забезпечує здатність до сприйняття, аналізу та інтерпретації наукової інформації іноземною мовою. Комунікативний компонент пов'язаний із формуванням навичок усного та письмового професійного спілкування. Соціокультурний компонент сприяє розвитку міжкультурної взаємодії та розумінню особливостей міжнародного академічного середовища. Дослідницький компонент забезпечує здатність використовувати іноземну мову як інструмент наукового пошуку та представлення результатів досліджень.

Досвідчені науковці у своїй діяльності орієнтуються на фундаментальні критерії наукового пізнання, що передбачають виявлення об'єктивних закономірностей досліджуваних явищ, аналіз причинно-наслідкових зв'язків та встановлення суттєвих характеристик наукових об'єктів. Вони розглядають наукове дослідження як процес поступового переходу від абстрактного до конкретного знання, здійснюють критичне осмислення отриманих результатів та прагнуть досягти максимальної об'єктивності висновків. Реалізація цих завдань в умовах міжнародного наукового співтовариства потребує високого рівня іншомовної підготовки. Однією з провідних тенденцій розвитку сучасної філософії освіти є поступовий відхід від традиційної моделі навчання, заснованої переважно на передачі знань від викладача до здобувача освіти, до парадигми партнерської взаємодії, співпраці та відкритого діалогу. У межах такого підходу змінюється роль педагога в освітньому процесі: він перестає бути виключно джерелом інформації та набуває функцій наставника, консультанта, модератора й фасилітатора навчання. Основним завданням викладача стає створення умов для самостійного пізнання, розвитку критичного мислення та активного залучення здобувачів освіти до процесу конструювання знань.

Сучасна освітня практика передбачає формування суб'єкт-суб'єктних відносин між учасниками освітнього процесу, що ґрунтуються на взаємній повазі, довірі, відповідальності та співробітництві. У такій моделі особливого значення набувають навички комунікації, рефлексії, аргументованого висловлення власної думки та здатність працювати в команді. Як зазначають дослідники, зокрема Н. Базуріна, це зумовлює розширення спектра професійних компетентностей сучасного педагога. Окрім ґрунтовних предметних знань, викладач повинен володіти розвиненим критичним мисленням, здатністю до самоаналізу та саморефлексії, навичками оцінювання власної діяльності, а також умінням ефективно функціонувати в багатокультурному та багатомовному освітньому середовищі.

Відповідні трансформації знаходять відображення і в змісті сучасних освітніх програм. Навчальні плани дедалі частіше орієнтуються на компетентнісний підхід та передбачають використання модульної організації навчання, індивідуальних освітніх траєкторій, тьюторського супроводу, проєктної та дослідницької діяльності. Такі форми роботи сприяють розвитку автономності здобувачів освіти, формуванню навичок самостійного навчання, відповідальності за результати власної діяльності та готовності до безперервного професійного й особистісного розвитку. У результаті освітній процес набуває більш гнучкого, інтерактивного та практикоорієнтованого характеру, що відповідає сучасним вимогам суспільства знань та концепції навчання впродовж життя.

Іншомовна комунікативна компетентність забезпечує можливість працювати з міжнародними науковими базами даних, аналізувати зарубіжні наукові публікації, здійснювати порівняльні дослідження та використовувати кращі світові практики у власній професійній діяльності⁷. Вона сприяє формуванню критичного мислення, розвитку аналітичних здібностей та здатності до наукової рефлексії. Завдяки цьому педагог-дослідник отримує можливість об'єктивно оцінювати педагогічні явища, визначати перспективні напрями досліджень та здійснювати науковий пошук відповідно до сучасних міжнародних стандартів. У сучасних умовах цифровізації науки особливого значення набуває також здатність працювати з міжнародними цифровими ресурсами, електронними бібліотеками, науковими платформами та системами управління знаннями. Більшість таких ресурсів функціонує англійською мовою, що додатково підсилює значущість іншомовної комунікативної компетентності у професійному розвитку педагога-дослідника.

Таким чином, іншомовна комунікативна компетентність є важливою складовою професійного розвитку сучасного педагога-дослідника. Вона забезпечує доступ до міжнародного наукового простору, сприяє формуванню методологічної культури, розвитку дослідницьких умінь, критичного мислення та академічної мобільності. В умовах інтернаціоналізації освіти і науки володіння іноземною мовою стає не лише професійною перевагою, а й необхідною умовою успішної науково-педагогічної діяльності, інтеграції до світового академічного співтовариства та реалізації принципів безперервного професійного розвитку.

3. Перспективи розвитку академічної англійської в системі професійної підготовки українського педагога-дослідника

У XXI столітті академічна англійська перестає бути лише навчальною дисципліною чи інструментом вивчення іноземної мови. Вона перетворюється на важливий засіб професійної комунікації, дослідницької діяльності, академічної мобільності та інтеграції до світового наукового простору. Поняття англійської мови для академічних цілей (English for Academic Purposes, EAP) сформувалося як окремий напрям англійської мови професійного спрямування наприкінці XX століття⁸. Поштовхом до його розвитку стали процеси

⁷ Li H. Teaching academic English in higher education: strategies and challenges. *Frontiers in Education*. 2025. Vol. 10. Article 1559307. DOI: <https://doi.org/10.3389/educ.2025.1559307>.

⁸ Тагільцева Я., Люлька В., Назаренко М. Формування навичок науково-професійної комунікації англійською мовою у здобувачів вищої освіти. *Наукові*

інтернаціоналізації вищої освіти та зростання потреби у підготовці фахівців до ефективної роботи в міжнародному академічному середовищі. Уперше термін ЕАР набув широкого поширення після обговорення проблем академічної англійської на спеціалізованих науково-методичних заходах у Великій Британії, а згодом його активно впровадили в освітню практику університетів США та інших країн. Сьогодні ЕАР розглядається як система мовної підготовки, спрямована на формування навичок академічного читання, письма, дослідницької діяльності та професійної комунікації, необхідних для успішного навчання, проведення наукових досліджень і участі в міжнародному науковому співтоваристві. Саме тому подальший розвиток академічної англійської в системі підготовки українських педагогів-дослідників набуває стратегічного значення. Проаналізуємо основні перспективи розвитку академічної англійської в системі професійної підготовки українського педагога-дослідника:

1. *Інтеграція академічної англійської в дослідницько-орієнтоване навчання.* Однією з найважливіших перспектив є поєднання навчання академічної англійської з дослідницькою діяльністю педагогів. Сучасні міжнародні підходи демонструють ефективність навчання і викладання, заснованого на дослідженнях (*research-based learning*), коли мовна підготовка здійснюється через виконання реальних наукових завдань. Аналіз наукових статей, написання анотацій, підготовка дослідницьких пропозицій, проведення літературних оглядів та представлення результатів власних досліджень англійською мовою сприяють одночасному розвитку мовних і дослідницьких компетентностей. У такому підході академічна англійська виступає не метою навчання, а засобом входження до міжнародного наукового середовища. Це дозволяє педагогам-дослідникам формувати навички академічного мислення та поступово долучатися до світового наукового дискурсу.

2. *Розвиток академічної мовної грамотності як складової професійної компетентності.* Академічна англійська забезпечує здобувачів мовними ресурсами для виконання складних інтелектуальних дій, зокрема аналізу, аргументації, синтезу інформації, оцінювання та інтерпретації результатів досліджень. Для педагога-дослідника це означає не лише володіння професійною термінологією, а й здатність формулювати наукові проблеми, будувати аргументовані висновки та презентувати результати досліджень відповідно до міжнародних стандартів академічної комунікації.

3. *Удосконалення підготовки з академічного письма.* Окремим напрямом розвитку є системне впровадження курсів академічного

письма. У сучасному науковому середовищі саме академічне письмо виступає основним інструментом представлення результатів досліджень. Підготовка наукових статей, тез конференцій, рецензій, грантових заявок та дисертаційних робіт вимагає високого рівня володіння академічними жанрами. Структуроване ознайомлення здобувачів освіти з особливостями написання анотацій, наукових статей, оглядів літератури та конференційних доповідей сприяє формуванню розуміння логіки наукового дослідження та підвищує впевненість у професійній комунікації. У перспективі доцільним є створення центрів академічного письма при університетах за зразком провідних європейських і американських закладів освіти.

4. *Розвиток цифрових академічних компетентностей.* Сучасний науковий простір дедалі більше функціонує в цифровому форматі. Тому ще однією перспективою виступає інтеграція академічної англійської з цифровими дослідницькими компетентностями. Сучасний дослідник повинен уміти працювати з міжнародними науковими базами даних, електронними бібліотеками, цифровими репозитаріями та системами управління бібліографічною інформацією. Академічна англійська сьогодні охоплює не лише традиційні мовні навички, а й уміння працювати з цифровими ресурсами, використовувати міжнародні платформи наукової комунікації, брати участь у вебінарах, онлайн-конференціях та міжнародних професійних мережах. Саме тому розвиток цифрової академічної грамотності має стати невід'ємною складовою підготовки педагогів-дослідників.

5. *Формування мультимодальної та колаборативної комунікації.* Сучасна академічна комунікація виходить за межі традиційного текстового формату. Все більшого поширення набувають мультимодальні форми представлення результатів досліджень: відеопрезентації, цифрові постери, інтерактивні доповіді, подкасти та наукові блоги. Перспективним напрямом розвитку академічної англійської є формування навичок мультимодальної комунікації, що дозволяє майбутнім науковцям ефективно представляти результати власної діяльності різним аудиторіям. Не менш важливим є розвиток колаборативних навичок, необхідних для участі у міжнародних дослідницьких командах та міжуніверситетських проєктах.

6. *Посилення міжнародної академічної мобільності.* Володіння академічною англійською безпосередньо пов'язане з розширенням можливостей академічної мобільності. Участь у програмах Erasmus+, міжнародних стажуваннях, грантових конкурсах та наукових обмінах вимагає високого рівня володіння англійською мовою. Подальший розвиток академічної англійської в українських закладах вищої освіти сприятиме активнішому залученню педагогів-дослідників до міжна-

родних освітніх і наукових програм. Це, своєю чергою, забезпечить обмін досвідом, підвищення кваліфікації та інтеграцію української науки до глобального академічного простору.

7. *Використання штучного інтелекту в академічній комунікації.* Новітньою перспективою виступає інтеграція інструментів штучного інтелекту в процес навчання академічної англійської. Сучасні технології дозволяють автоматизувати перевірку текстів, удосконалювати стиль академічного письма, здійснювати мовний аналіз та підтримувати процес підготовки наукових публікацій. Водночас використання таких інструментів потребує розвитку критичного мислення та академічної доброчесності. Майбутні педагоги-дослідники повинні не лише вміти користуватися цифровими помічниками, а й усвідомлювати етичні межі їх застосування в науковій діяльності.

8. *Соціалізація до міжнародної наукової культури.* Найважливішою перспективою розвитку академічної англійської є її роль у соціалізації майбутніх педагогів-дослідників до міжнародної наукової культури. Через участь у конференціях, академічних дискусіях, взаємному рецензуванні та професійних спільнотах здобувачі освіти поступово опановують норми міжнародного наукового спілкування. Академічна англійська дозволяє майбутнім ученим засвоїти особливості акад.-мічного стилю, використовувати мовні засоби аргументації, цитування та наукової полеміки. Вона формує здатність будувати переконливі наукові аргументи, критично оцінювати існуючі підходи та пропонувати власні наукові ідеї. У результаті педагог-дослідник стає повноцінним учасником світового академічного співтовариства.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження проаналізовано теоретичні засади академічної англійської, визначено її місце у структурі професійної підготовки науково-педагогічних працівників та розкрито особливості її функціонування в сучасному міжнародному науковому просторі. Встановлено, що академічна англійська є багатокомпонентною системою, яка охоплює академічне читання, письмо, аудіювання, усне наукове мовлення, володіння фаховою термінологією, навички академічної аргументації та міжкультурної комунікації. Доведено, що ефективне використання цих складових забезпечує успішну інтеграцію дослідника до глобального академічного середовища. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю посилення участі українських науковців у міжнародному академічному середовищі, розширенням вимог до публікаційної активності, академічної мобільності та міжнародної наукової співпраці. За таких умов володіння академічною англійською виступає не лише засобом професійної комунікації, а й

важливим чинником розвитку наукового потенціалу сучасного педагога-дослідника. У ході дослідження визначено перспективні напрями розвитку академічної англійської в системі професійної підготовки українських педагогів-дослідників, серед яких інтеграція дослідницького навчання, розвиток академічної мовної грамотності, удосконалення навичок академічного письма, формування цифрових та мультимодальних компетентностей, використання інструментів штучного інтелекту, розширення академічної мобільності та залучення до міжнародних професійних спільнот.

АНОТАЦІЯ

У процесі дослідження проаналізовано теоретичні засади академічної англійської у сучасному науковому просторі, визначено її роль у забезпеченні ефективної міжнародної наукової комунікації та інтеграції педагога-дослідника до світового академічного середовища. Особливу увагу приділено характеристиці іншомовної комунікативної компетентності як важливої складової професійного розвитку науково-педагогічного працівника. З'ясовано, що академічна англійська виступає не лише засобом міжкультурної взаємодії, а й інструментом професійної самореалізації, академічної мобільності, публікаційної активності та участі у міжнародних дослідницьких проєктах. У процесі дослідження ми намагалися максимально повноцінно використати потенціал комплексного, компетентнісного й системного наукових підходів. Це дало можливість розглянути академічну англійську як багатокомпонентне явище, що охоплює академічне читання, письмо, аудіювання, усне наукове мовлення, володіння спеціалізованою термінологією та навички академічної аргументації. Встановлено, що високий рівень сформованості академічної іншомовної компетентності сприяє розширенню можливостей педагога-дослідника щодо участі у міжнародному науковому дискурсі та забезпечує доступ до світових інформаційних ресурсів. Дотримуючись логіки наших розмірковувань, вважаємо за необхідне наголосити на перспективах розвитку академічної англійської в системі професійної підготовки українських педагогів-дослідників. Визначено такі перспективні напрями, як інтеграція дослідницько-орієнтованого навчання, розвиток академічної мовної грамотності, удосконалення навичок академічного письма, формування цифрових і мультимодальних компетентностей, використання інструментів штучного інтелекту та розширення можливостей міжнародної академічної співпраці. Доведено, що подальший розвиток академічної англійської є важливою умовою підвищення конкурентоспроможності українських педагогів-дослідників та зміцнення позицій української науки у світовому науковому просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Li H. Teaching academic English in higher education: strategies and challenges. *Frontiers in Education*. 2025. Vol. 10. Article 1559307. DOI: <https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1559307>.
2. Вараді Н. Розвиток академічних та професійних навичок англійської мови для студентів-міжнародників: структура, орієнтована на англійську мову для спеціальних цілей. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2026. С.409-415.
3. Клімова Г.П. Інтернаціоналізація вищої освіти як найважливіший чинник розвитку міжнародних відносин. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2024. No 3(62). С. 187–202.
4. Кучеренко І. А. Розвиток професійної комунікативної компетентності педагога ЗП (ПТ) О. «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2025. 3(43). С. 1162–1173.
5. Регейло І.Ю. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні у XX – початку XXI століття : монографія. Київ : Освіта України, 2014. 704 с.
6. Рибалко Л.М. Методологія та організація науково-педагогічних досліджень : навч. посіб. для здобувачів 3-го (освіт.-наук.) рівня вищої освіти спец. А5 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)». Полтава : Нац. ун-т ім. Ю. Кондратюка, 2025. 127 с.
7. Тагільцева Я., Люлька В., Назаренко М. Формування навичок науково-професійної комунікації англійською мовою у здобувачів вищої освіти. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2025. 26 (94). С. 85–89.
8. Хникіна О. О., Семенюк А. А., Тригуб Г. В. Ефективні засоби оволодіння науковою комунікацією іноземною мовою. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2024. Вип.4. С. 172–177. URL: <http://www.academstudies.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/666/615>

Information about the authors:

Kibenko Liubov Mykhailivna,

Senior Teacher at the Department of European Languages,
Kharkiv State Biotechnology University
44 Alchevskykh str., Kharkiv, 61002, Ukraine

Kravchuk Oksana Volodymyrivna,

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Teacher,
Ataturk University
25240, Erzurum, Turkey